

Asia: VN/13663/2022

Luonnokset: Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden vihreän siirtymän hankkeiden väliaikaisesta etusijamenettelystä aluehallintovirastojen lupakäsittelyssä vuosina 2023—2025 ja hallintotuomioistuimissa vuosina 2023-2027 ja asetus selvityksen sisällöstä

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne AVI-käsittelylain pykäluonnoksesta, uusi 2 a ja 2 b ja niiden perustelut

Keskuskauppakamari kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eräiden vihreän siirtymän hankkeiden väliaikaisesta etusijamenettelystä.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että hallitus on tunnistanut sujuvan ja nopean luvituksen merkityksen vihreän siirtymän onnistumisen kannalta. IPCC:n viimeisimmät raportit (2022) korostavat päästöjen nopeaa vähentämistä jo 2020-luvun aikana ja että tämän toteuttamiseksi investoinnit muun muassa puhtaaseen energiaan on moninkertaistettava vuoteen 2030 mennessä. Myös EU:n komissio on RePowerEU-tiedonannossaan esittänyt toimenpiteitä luvituksen nopeuttamiseksi.

Ilmastotavoitteiden rinnalla tarve korvata nopeasti Venäjän energiatuontia korostaa energiahankkeiden nopean luvituksen tärkeyttä. Esimerkiksi monet yritykset suunnittelevat parhaillaan maakaasun korvaamista energianlähteenä tai teollisten prosessien osana.

Esityksen tavoite vihreän siirtymän investointien luvituksen nopeuttamisesta ja siihen liittyvä menettelyllinen etusija on siten kannatettava. Keskuskauppakamari pitää kuitenkin joitakin esityksen osia ongelmallisena ja mahdollisesti lain tavoitteiden vastaisina. Lausuttavana olevan esityksen lisäksi myös pysyvät luvitusta kokonaisuudessaan sujuvoittavat ja nopeaa lupakäsittelyä edistävät toimenpiteet ovat tarpeen. Etusijamenettely ei saa johtaa muiden hankkeiden lupakäsittelyn pidentymiseen.

ETUSIJAMENETTELYN EHDOT JA SOVELTAMISALA (2 a § ja 2 b §)

Etusijamenettelyn piiriin kuuluakseen hankkeen on esityksen mukaan täytettävä ei merkittävää haittaa -periaate (Do no significant harm, DNSH) sekä kuuluttava tyhjentävään luetteloon investointityyppejä. DNSH-periaatteen huomioinnista säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

Keskuskauppakamari huomauttaa, että etusijamenettelyn piiriin kuuluvien investointien luettelo (2 a §) ei kata kaikkia vihreään siirtymään liittyviä investointeja. Luettelo on Keskuskauppakamarin mielestä arvioitava ja täydennettävä lausuntojen perusteella. Määrittelyn ulkopuolelle jää esimerkiksi kiertotalous, sähkön siirtoyhteydet ja akkuteollisuudessa käytettävien mineraalien louhinta ja rikastaminen. Perusteluissa mainitaan vesi- tai merialueille sijoitettavat siirtokaapelit osana uusiutuvan energian investointeja, mutta ei muuta energiainfrastruktuuria. Selkeintä olisi, että pykälän hankeluettelo kattaisi tyhjentävästi erilaiset vihreää siirtymää tukevat hankkeet.

DNSH -periaate liittyy kestävän rahoituksen luokitusjärjestelmäasetukseen, eikä sitä ole määritelty tarkemmin Suomen ympäristölainsäädännössä. Kriteeristöä ei ole luotu käytettäväksi luvitusmenettelyissä. DNSH-kriteeristön käyttäminen etusijamenettelyn ehtona luo tosiasiaassa lupaprosessiin uuden vaiheen, joka on hakijan kannalta epäselvä ja joka kuormittaa lupaviranomaisia ja tuomioistuimia. Siten DNSH-periaatteen tuominen osaksi etusijamenettelyä voi toimia lain tavoitteita vastaan.

Esityksen 2 a § perusteluista voi saada käsityksen, että etusijamenettely koskisi vain hankkeita, jotka ovat saaneet RRF-rahoitusta ja siten täyttäneet siihen liitetyn DNSH-ehdon. Keskuskauppakamari korostaa yleisesti, että etusijamenettelyä ei tule kytkeä julkisen rahoituksen saamiseen.

Keskuskauppakamari katsoo, että esityksen jatkovalmistelussa DNSH-periaatteen käytöstä etusijamenettelyn ehtona on luovuttava. Tällöin myöskään erillinen asetus ei ole tarpeen. Etusijan tulisi siis perustua yksinomaan 2 a § mukaiseen hankeluettelo.

On hyvä, että menettelyllinen etusija voi esityksen mukaan koskea myös jo olemassa olevan luvan muuttamista.

Lausuntonne vesilain pykäläluonnoksesta, uusi 15 luvun 4 a ja sen perustelut

-

Lausuntonne ympäristönsuojelulain pykäläluonnoksesta, uusi 197 a ja sen perustelut

-

Lausuntonne maankäyttö- ja rakennuslain pykäläluonnoksesta, uusi 188 a ja sen perustelut

-

Lausuntonne luonnoksen sisältyvistä siirtymäsäännöksistä (ns. AVI-käsittelylaki ja MRL)

-

Lausuntonne hallituksen esitysluonnoksesta muilta osin

Esityksen etusijamenettely viranomaisessa kohdistuu määräaikaisesti vuosille 2023-2025 ja valitusten käsittelyssä vuosille 2023-2027. Hallitus on kehysriihessä osoittanut määräaikaisesti lisäresursseja lupaviranomaiselle ja valitustuomioistuimille. Keskuskauppakamari pitää näitä lisäyksiä erittäin kannatettavana, mutta korostaa lupakäsittelyjen riittävää resurssointia pitkäjänteisesti. Teollisten investointien lupakäsittely vaatii osaamista, jonka hankkiminen ja ylläpitäminen voi olla haastavaa määräaikaisella rahoituksella.

Keskuskauppakamari korostaa, että etusijamenettelyn käyttöönoton ei pidä johtaa muiden investointihankkeiden lupakäsittelyn pidentymiseen. Tämä edellyttää lupamenettelyjen riittävää resurssointia ja lakiesityksen käsittelyä kuormittavien ehtojen karsimista.

Keskuskauppakamari korostaa, että lausuttavana olevan esityksen lisäksi tarvitaan luvitusta kokonaisuudessaan sujuvoittavia ja lupakäsittelyitä nopeuttavia toimenpiteitä. Tällaisia olisivat esimerkiksi lakisääteisten käsittelyaikojen käyttöönotto ja yhden luukun malli.

Lakiesityksen tavoitteisiin liittyen Keskuskauppakamari huomauttaa, että Venäjän energiatuonnin nopea korvaaminen lisää myös tarvetta lupien valvontaan liittyvään neuvontaan. Esimerkiksi maakaasun korvaaminen tuotantolaitoksissa voi vaikuttaa olemassa oleviin ympäristölupiin. Ympäristöviranomaiselta voi saada 10 päivän poikkeusluvan koskien päästöjä polttoaineiden saatavuusongelmien vuoksi. Toimijoiden kannalta on tärkeää saada ympäristöhallinnolta selvennystä ja ohjeistusta poikkeusluvan soveltamiseen ja muihin Venäjän sodan aiheuttamien äkillisten tilanteiden käsittelyyn.

Lausuntonne asetusluonnoksesta ja perustelumuistiosta

Keskuskauppakamari ei kannata DNSH-periaatteen soveltamista etusijamenettelyn ehtona ja siten myöskään siihen liittyvää asetusta. EU:n kestävän rahoituksen luokitusjärjestelmää ei ole laadittu lupamenettelyitä varten. DNSH-ehdon käyttöönotto on vastoin lakiesityksen tavoitteita ja voi kuormittaa viranomaista ja tuomioistuimia.

Säkinen Teppo

